

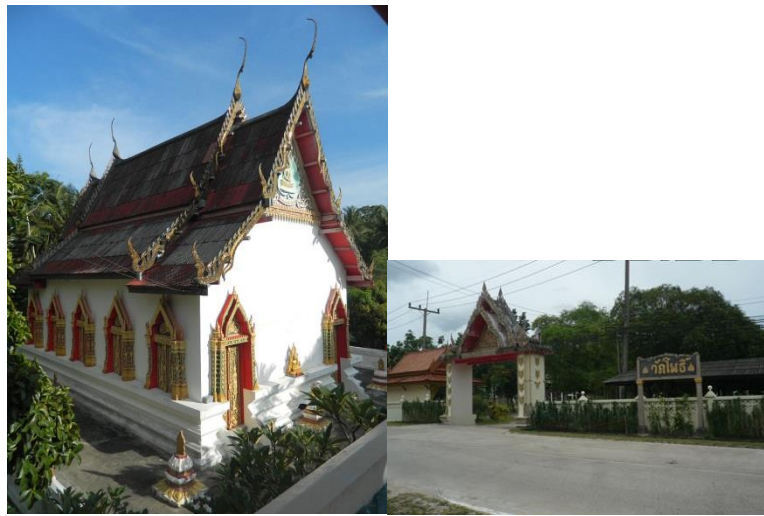
ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๑. การนับถือศาสนา

การนับถือศาสนา นับถือศาสนาพุทธประมาณ ๙๐% และนับถือศาสนาอื่นๆ (คริสต์, อิสลาม, ฮินดู) ประมาณ ๑๐ %

- วัดโพธิ์

ตามประวัติกล่าวว่า นายสำเภา ชาวไชยา มีอาชีพต่อเรือ ทำสวนมะพร้าวและทำน้ำตาลขายที่เกาะพะงันเป็นผู้ปรารถนาที่จะสร้างวัดถวาย โดยให้ลูกชายเป็นคนสร้างถวายเมื่อตนถึงแก่กรรม เดิมชื่อวัดสำเภาทอง ภายหลัง พ่อท่านโพธิ์มาเป็นเจ้าอาวาสทำให้ผู้คนเรียกขานกันว่าวัดพ่อท่านโพธิ์ภายหลังเรียกชื่อสั้นลงจนกลายเป็นวัดโพธิ์มาจนถึงปัจจุบัน วัดโพธิ์เจริญรุ่งเรืองต่อมาในสมัยพ่อท่านหมื่นและพ่อท่านขวัญ จนราว พ.ศ. ๒๔๔๙ หลังจากพ่อท่านขวัญมรณภาพก็ไม่มีเจ้าอาวาสสืบต่อมาจึงทำให้กลายเป็นวัดร้างอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาได้มีพระภิกษุมารำพร้าอีก ปัจจุบันเป็นวัดประจำหมู่บ้านที่ชาวบ้านมาทำงานบุญต่างๆ

- โบราณสถานวัดใน

วัดในตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน วัดในแห่งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่ชัดเจน ตัวโบราณสถานอยู่ในพื้นที่วัดร้างในเขตธรณีสงฆ์ของวัดโพธิ์ หมู่ ๒ บ้านนอก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน ชาวบ้านเรียกกันสืบมาว่าวัดใน เพราะถัดไปมีวัดนอกอีก ๑ วัด บริเวณวัดในมีโบราณสถาน คือ เจดีย์ ๓ องค์ เจดีย์องค์แรกยังคงสภาพอยู่มากที่สุด เป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ก่ออิฐถือปูน เจดีย์องค์ที่สองสร้างด้วยหินปะการังเหลือเพียงฐานปัจจุบันถูกโอบคลุมด้วยต้นโพธิ์ใหญ่ เจดีย์อีกองค์หนึ่ง อยู่ด้านทิศตะวันออกของเจดีย์หินปะการังเป็นเจดีย์ขนาดเล็ก ก่ออิฐถือปูนเหลือเพียงส่วนฐานเช่นเดียวกัน โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ เจดีย์ ประกอบด้วยเจดีย์ก่ออิฐถือปูน และเจดีย์หินปะการัง รายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) เจดีย์ก่ออิฐถือปูนองค์ที่หนึ่ง เป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ฐานชั้นล่างเป็นฐานเขียงสูง มีซุ้มประดับที่ฐานด้านละ ๒ ซุ้มภายในซุ้มมีข้างค้ำอยู่ครึ่งตัว ด้านหน้าทางทิศตะวันออกมีบันไดทางขึ้น ถัดไปเป็นฐานบัวลูกแก้ว ออกไถ่อมุมไม้สิบสอง รองรับเรือนธาตุย่อมุมไม้สิบสองประดับด้วยเครื่องถ้วยชาม และลายปูนปั้นตามพื้นที่ว่างของย่อมุมลายปูนปั้นเหล่านี้ ได้แก่ รูปทหารจีนทางมุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ รูปครุฑทางมุมด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ รูปครุฑขนาดทางมุมด้านตะวันออกเฉียงใต้

ตัวเรือนธาตุมีซุ้มทั้ง ๔ ด้าน ประดับตกแต่งด้วยลายปูนปั้น แต่บางซุ้มลวดลายได้กะเทาะหลุดร่วงไปแล้ว เหลือซุ้มด้านทิศเหนือเป็นรูปอสูรต่อสู้กัน อสูรตนหนึ่งถือกระบองในมือขวา ขาขวาเหยียบบอยบนตัวอสูรอีกตนหนึ่ง ขาซ้ายเหยียบสะโพก มือซ้ายจับแขนอสูรที่เปลี้ยพล้ำไว้ อสูรที่ถูกเหยียบถือ กระบองค้ำยันตนเอาไว้ ถัดจากชั้นเรือนธาตุเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่อีกชั้น รองรับองค์ระฆังขนาดเล็กที่เหลือเพียงปากระฆัง ส่วนยอดหักหายไปทั้งหมด สภาพเจดีย์ชำรุดทรุดโทรมอยู่ในขั้นอันตรายต่อการพังลงมา เนื่องจากถูกลักลอบเจาะผนังเจดีย์เพื่อค้นหาของมีค่า ทำให้ผนังเจดีย์ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีรอยแตกร้าวของอิฐก่อผนังเป็นแนวยาว

ประมาณ ๓๐ - ๕๐ เซนติเมตร รูปแบบศิลปกรรมเป็นเจดีย์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประมาณรัชกาลที่ ๓ - ๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช ดำเนินการบูรณะ งบประมาณทั้งสิ้น ๒๕๐,๐๐๐ บาท

(๒) เจดีย์ก่ออิฐถือปูนองค์ที่สอง เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนขนาดเล็ก ขนาดประมาณ ๑ x ๑ เมตร อยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเจดีย์หินปะการัง เหลือเพียงส่วนฐานเป็นฐานบัวแก้วอกไก่ ๒ ชั้น น่าจะเป็นเจดีย์ราย หรือฐานสำหรับวางเครื่องบูชา

(๓) เจดีย์หินปะการัง สร้างด้วยหินปะการังเป็นก้อนเหลี่ยมขนาดใหญ่วางซ้อนกัน ปัจจุบันมีรากต้นไม้โพธิ์โอบคลุมไว้ทั้งหมด ลำต้นเจริญเติบโตอยู่บนองค์เจดีย์ อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถได้ว่าเจดีย์องค์นี้เหลือเพียงส่วนฐานที่ให้เป็นฐานที่ให้เป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ขนาดของฐานเจดีย์ที่เหลือกว้างราว ๔ - ๕ เมตร

เจดีย์วัดโน เป็นหลักฐานแสดงถึงการตั้งชุมชนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เหตุเพราะหมู่บ้านกับวัดเป็นของคู่กัน ลวดลายปูนปั้นประดับเจดีย์มีเค้าอิทธิพลจีน อาจหมายถึงชุมชนเชื้อสายจีนเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะพะงัน และร่วมสร้างสรรค์งานศิลปกรรมทางศาสนาร่วมกับชนท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช ได้ขุดแต่งโบราณสถานและขุดตรวจชั้นดินอยู่อาศัย ได้พบเครื่องลายครามจีนสมัยราชวงศ์หมิงและชิง เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นกระปุกบรรจุอิฐที่เผาแล้วนำไปฝังไว้ที่ฐานเจดีย์ สันนิษฐานว่าบริเวณวัดโนน่าจะมีชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นประมาณรัชกาลที่ ๓ - ๔ จึงได้ก่อสร้างเจดีย์ขึ้นในบริเวณวัดแห่งนี้

ตามประกาศกรมศิลปากร เรื่อง ขึ้นทะเบียนโบราณสถานและกำหนดเขตที่ดินโบราณสถาน ราชกิจจานุเบกษา หน้า ๓ เล่ม ๑๑๔ ตอนพิเศษ ๘๖ ง ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๐ ข้อ ๑๖ โบราณสถานวัดโน ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๑ งาน ๔๘ ตารางวา ที่มา ; สมาคมโรงแรมเกาะพะงัน <https://www.kohphanganhotelsassociation.com/๑๕๑๖๘๘etdo/> เกี่ยวกับเกาะพะงัน

๒. ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีชักพระทางทะเล

ประวัติความเป็นมา

ประเพณีชักพระไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางน้ำ สันนิษฐานว่า น่าจะสืบเนื่องมาจากตำนานเทโวโรหนสูตร ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในคัมภีร์ชุกทกนิกายว่า ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงเสด็จไปประทับจำพรรษา ณ เทวโลก ชั้นดาวดึงส์ เพื่อแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาจนตลอดไตรมาสแล้วก็เสด็จกลับสู่ชมพูทวีป ในวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ จากปฐมเหตุนี้เอง ชาวเมืองจึงถือว่าวันนี้เป็นวันพระเสด็จ และจัดเป็นประเพณีชักพระสืบต่อกันมา จนถึงปัจจุบันนี้

สำหรับประเพณีชักพระเกาะพะงัน มีความแตกต่างจากที่อื่น คือ ถือเอาวันแรม ๘ ค่ำเดือน ๑๑ เป็นวันชักพระ ด้วยเหตุที่ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ลมและน้ำ เนื่องจากการชักพระทางน้ำ ใช้อ่าวท้องศาลาเป็นบริเวณงาน ประเพณีชักพระทางน้ำเกาะพะงันเกิดขึ้นเมื่อใด ยากที่จะหาคำตอบได้แน่ชัด แต่จากการสอบถามผู้สูงอายุวัย ๙๖ ปี ก็มีเพียงคำตอบที่คาดว่าน่าจะเป็นเวลาร้อยปีเศษมาแล้ว เพราะเมื่อเป็นเด็กก็มีประเพณีนี้แล้ว โดยทุกฝ่ายพร้อมเพรียงกันจัดงานดังกล่าวว่า "พระช่วยฟื้นผาย หลึงชายทุกวัยไปลงเรือ" บ้านทุกหลังเป็นบ้านร้าง ๓ วัน ในทะเลเต็มไปด้วยเรือมาด เรือเพรียนับ ๑๐๐ ลำ ที่ผูกโยงกับเชือกเส้นเดียวกันจากเรือพนมพระ ช่วยกันผายลากเรือพนมพระไปทั่วบริเวณอ่าวท้องศาลา พร้อมกับร้องเพลงชักพระที่มีทำนองไพเราะ และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กิจกรรมภาคกลางวัน มีการทำบุญเลี้ยงพระช่วงเช้า แล้วทุกคนไปลงเรือแห่พระ จนได้เวลาถวายภัตตาหารเพลจึงหยุดพัก ภาคบ่ายลงเรือแห่พระ ร้องเพลง แข่งเรือผายประกวดเรือพระ เป็นต้น จนถึง ๕ โมงเย็น ในภาคกลางคืน มีการร่วมฟังพระธรรมเทศนา ทำกิจกรรมดังกล่าวนี้จนครบ ๓ วัน โดยมีวัดราษฎร์เจริญเป็นศูนย์กลางการจัดงานต่อมาสภาพเศรษฐกิจและสังคมเกาะพะงันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กลายเป็นเมืองท่องเที่ยว สำคัญของชาวไทยและชาวต่างประเทศ อาชีพและการดำเนินชีวิตของชาวเกาะพะงันก็เปลี่ยนแปลงไป การจัดและร่วมกิจกรรมงานชักพระก็ไม่สามารถทำได้เหมือนก่อน โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ชาวเกาะพะงันก็ไม่มีวันทอดทิ้งงานประเพณีสำคัญนี้ ได้ร่วมมือกันจัดงานมาทุกปีไม่เคยขาด เป็นที่ชื่นชมของผู้มาพบเห็นและผู้มาร่วมงานได้รับความสุขกันถ้วนหน้า สร้างความสามัคคีพร้อมกับการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาได้อย่างดียิ่ง

- ประเพณีรับส่งตายาย

ประเพณีรับส่งตายาย เป็นประเพณีทำบุญวันสารทในเดือนสิบ ซึ่งจะจัดขึ้นทุกท้องที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูอย่างสูงยิ่งต่อบรรพบุรุษ เป็นประเพณีที่ชาวบ้านทุกครอบครัวไปทำบุญที่วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

ช่วงเวลาวันรับตายายจะตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๐ ในวันนี้ประชาชนมักเดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อประกอบกิจกรรมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการกระทำเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูแล้ว ยังเป็นการพบปะสังสรรค์ระหว่างญาติพี่น้องอีกด้วย ชาวบ้านทุกครอบครัวจะจัดอาหารคาวหวาน ดอกไม้ธูปเทียน ไปทำบุญที่วัด

วันส่งตายาย จะตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑- ซึ่งการทำบุญวันส่งตายายจึงมีความสำคัญพอกัน แต่ในวันส่งตายายจะจัดเตรียมอาหารคาวหวานต่างๆ เป็นพิเศษ พร้อมของใช้ในครัวเรือน เชื่อว่า จัดเตรียมให้ตายายนำกลับไปใช้ จะต้องมีการทำขนมตายาย อันได้แก่ ขนมลา ขนมกรูป และยาหนม เป็นต้น ขนมดังกล่าวนำมาจัดใส่กระเชอ แล้วนำไปถวายพระที่วัด หลังจากนั้นจะนำอาหาร และขนมส่วนหนึ่งไปวางตามสถานที่ต่างๆ ของวัด เช่น ประตู่วัด โคนต้นไม้ และริมกำแพง เพื่อให้เปรตที่ไม่มีญาติมารับเอาไป เรียกว่า ชิงเปรต

- "วันรำลึกเสด็จประพาสต้นเกาะพะงัน รัชกาลที่ ๕"

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของอำเภอเกาะพะงัน จะพบว่าในการเสด็จประพาสต้นของพระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ ๕ นั้นได้มีพระมหากษัตริย์คุณอย่างสูงต่อชาวอำเภอเกาะพะงัน เนื่องจากแทบทุกครั้งที่ท่านเสด็จประพาสต้นหัวเมืองทางใต้หรือเสด็จประพาสยุโรป พระองค์ท่านทรงเสด็จพักผ่อนพระวรกายที่อำเภอเกาะพะงันแทบทุกครั้ง ซึ่งหากจะนับแล้วตั้งแต่วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ท่านได้เสด็จประพาสเกาะพะงัน เนื่องจากได้ทอดพระเนตรเห็นน้ำตกใหญ่อยู่กลางหาด และได้พระราชทานนามว่า "ธารเสด็จ" จนถึงวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายที่ท่านได้เสด็จประพาสเกาะพะงัน ซึ่งรวมกันแล้วถึง ๑๔ ครั้งด้วยกัน นอกจากนั้นแล้วในหลายๆ ครั้งท่านยังให้จารึกหลักฐาน พระปรมาภิไธยย่อ "จปร" , ตัวเลข และตัวอักษรต่างๆ ไว้บนถึง ๑๐ แห่ง โดยเฉพาะบริเวณน้ำตกที่พระองค์โปรดปรานมาก และได้พระราชทานนามไว้ทั้ง ๓ แห่ง ได้แก่ น้ำตกธารเสด็จ , น้ำตกธารประพาส และน้ำตกธารประเวศ ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่านานาพรรณ โดยเฉพาะกวางที่มีเป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยชาวเกาะพะงันได้รับพระราชทานจากล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ เช่นเดียวกัน

ดังนั้น เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ ที่มีต่อประชาชนชาวเกาะพะงัน รวมทั้ง การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ อีกทั้ง ยังเป็นการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเกาะพะงันเทศบาลตำบลบ้านใต้ จึงร่วมกับหน่วยงานราชการ และประชาชนในพื้นที่จัดงาน "วันรำลึกเสด็จประพาสต้นเกาะพะงัน รัชกาลที่ ๕" ณ บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ ๕ บ้านท้องนาง ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ของทุกปี โดยดำเนินการจัดงานดังกล่าวครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องติดต่อกันทุกปี

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของ คนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต และในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยี การทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม หรือ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

ที่มา ; [http://voww.farmdey.doae.go.th/data/Local knowledge/ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น](http://voww.farmdey.doae.go.th/data/Local%20knowledge/ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น) กรมส่งเสริมการเกษตร

(๑) ศูนย์อบสมุนไพรรักษาสุขภาพ

ศูนย์อบสมุนไพรรักษาสุขภาพ (ตรงข้ามวัดโพธิ์) ให้บริการนวดแผนโบราณและอบสมุนไพรโดยใช้สมุนไพรที่เป็นสูตรปรุงยารักษาโรคอัมพฤกษ์อัมพาต เหน็บชา ของพระอาจารย์จัด สุทธาทิโก เจ้าอาวาสวัดมะปริง อ.เมืองฯ จ.สุราษฎร์ธานี โดยมีคุณลุงจำรัส ศิริวัฒน์ เป็นคนปรุงยา เปิดให้บริการเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.

(๒) เคยเจ

เคยเจเป็นอาหารอีกจานหนึ่งที่เป็นเครื่องเคียงสำหรับ ให้ดูไม่พร้อมและเติมเต็มให้อาหารถ้วยโปรดหรือกับข้าวมีความเข้มข้นขึ้น เดิมทีเคยเจใช้เคยติ (กะปิกุ้งอย่างดี) ถ้าเป็นกะเจงันต้องเคยทองนายปาน ซึ่งเป็นเคยที่มีชื่อเสียง และมีราคาค่อนข้างแพง ราคาประมาณ ๔๕๐ - ๑,๐๐๐ บาท/กิโลกรัม เนื่องจากเคยทองนายปานเป็นเคยซึ่งทำมาจากกุ้งเคยที่ตัวเล็ก กุ้งเคยชนิดนี้มีอยู่เฉพาะอ่าวทองนายปานเท่านั้น อพยพเข้ามาปีละครั้ง บางปีก็ไม่มี ภาษาถิ่นเรียกกันว่า "กุ้งไม่เข้า" ประกอบกับเนื่องจากอ่าวทองนายปาน มีลักษณะโดยทั่วไปของอ่าวที่มีความลาดชันสูง เพราะฉะนั้น กุ้งเคยที่เข้ามาให้จับตามฤดูกาลจะอยู่ในน้ำลึก จึงไม่มีทรายหรือขยะเจือปนเหมือนกับกุ้งแหล่งอื่นๆ อีกทั้ง กระบวนการหรือขั้นตอนการแปรรูปแตกต่างจากที่อื่น คือ หลังจากได้กุ้งเคยมา จะนำมาเซ (ทำให้ละเอียดแต่เนื่องจากกุ้งและจิ้งยกสากไม่สูงมาก ยกพอเกือบพ้นปากครกแล้วตำลง คนกะเจเรียกว่า เซ) การเซจะไม่เซให้ละเอียดได้ทีในครั้งเดียว จะนำไปผ่านกระบวนการขั้นตอนการตากแดด เพื่อให้แห้งและหอม แล้วนำมาเซใหม่สลับกันไปจนได้ที่ เป็นเนื้อเดียวกัน รวมทั้ง ขั้นตอนที่สำคัญที่เป็นข้อแตกต่างจากกะปิที่อื่นคือจะต้องนำมาเก็บไว้ในไหที่มีการขุดน้ำเป็นระยะและเก็บไว้เป็นเวลานาน ๑ ปี

การนำเคยมาทำอาหาร บางบ้านก็นำเคยตักด้วยช้อน แล้วนำมาปาดในพรก (กะลา) เน้นพรกที่ผ่านการชุดมะพร้าวมาใหม่ๆ แล้วนำไปย่างไฟอ่อนๆ ถ้าเป็นไฟถ่านจะดีมากมีกลิ่นหอมกะปิ ผสมผสมกับกลิ่นน้ำมันมะพร้าว วิธีการนี้จะง่าย เร็ว แต่มีข้อจำกัดเรื่องรสคือจะค่อนข้างที่จะมีรสเค็ม แต่เหมาะสำหรับเติมเต็มกับการคลุกผสมกับแกงเผ็ดแบบชาวเกาะที่เรียกกันทั่วไปว่า "ววน" เช่น แกงเผ็ดเครื่อง หรือแกงพริกเทียม มีคนสมัยเรียก แกงเผ็ดน้ำ หรือคลุกเพิ่มกับแกงน้ำเต้า แกงซี่เหล็ก หรือแกงลูกกล้วยหรือแกงเหมงพร้าว

- ส่วนประกอบ

(๑) พรกใหม่ๆ (กะลาซึ่งขูดมะพร้าวไปจนหมด เน้นใหม่ๆ และอย่าขูดออกจนเกลี้ยงจนถึงเนื้อกะลา เพราะต้องให้มีเนื้อมะพร้าวที่ติดกะลาบางส่วนไว้)

(๒) มะพร้าวขูดประมาณครึ่งซันส์

(๓) เเคยดี ประมาณ ๑ ซันส์

- วิธีการปรุง

(๑) ใช้เคยดีกับมะพร้าวขูด คลุกเคล้ากันให้ทั่ว ให้ใช้ซันแข็ง กดให้แน่นเพื่อให้น้ำมันในมะพร้าวขูด ออกมาผสมกับเคยบ้างบางส่วน เติมน้ำตาลทรายเล็กน้อย จะช่วยลดเค็มและทำให้รสชาติดีขึ้น

(๒) นำส่วนผสมที่เตรียมไว้ไปปาดลงในพรกหรือกะลาจนเนื้อส่วนผสมติดกับกะลาจนแน่น

(๓) นำพรกหรือกะลาไปย่างไฟด้วยไฟอ่อน เน้นเตาถ่าน ย่างจนเนื้อกะป้ออกสีเหลือง กลิ่นหอม เสร็จแล้วยกลง

(๓) วายคั่ว

- ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ)

วาย หรือหมึกสายเล็ก (ชื่อสามัญ) หรือหมึกยักษ์เล็ก (ชื่อสามัญ) เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ที่จัดอยู่ในจำพวกหมึกทะเล แต่มีรูปร่างผิดกับหมึกโดยทั่วไปคือ ลำตัวกลมคล้ายลูกโป่ง ไม่มีครีบ ไม่มีกระดอง มีหนวด ๘ เส้น แต่ละเส้นมีความยาวใกล้เคียงกัน โคนหนวดแต่ละเส้นมีแผ่นหนังเชื่อมติดกัน ด้านในของหนวดทุกเส้นมีปุ่มดูดเรียงกันเป็นสองแถวสำหรับจับสัตว์กินเป็นอาหาร ลำตัวสีเทาอมดำหรือสีน้ำตาลอ่อน ด้านท้องสีขาว หมึกสายเป็นสัตว์ที่เคลื่อนไหวค่อนข้างช้า แถบอ่าวไทยเรียกหมึกวาย , วาย พบมากในพื้นที่อำเภอเกาะพะงัน

- อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น)

วาย มีถิ่นอาศัยแถบอ่าวไทย ซ่อนตัวอยู่ตามพื้นที่เป็นโคลนหรือโคลนปนทราย หรืออาจเกาะเปลือกหอยมาล้อมตัวเองเพื่อเป็นที่อาศัยพบมากตามบริเวณชายทะเลทั่วไป แถบอันดามัน จะซ่อนตัวตามแนวปะการัง ซ่อนตัวอยู่ในรู ซอกหิน ลักษณะรอบๆ ปากรูจะตกแต่งด้วยหินปะการังสวยงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์พิเศษ

- ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ , วายคั่วเป็นอาหารพื้นถิ่นที่คนในเกาะพะงันนิยมนำมาปรุงเป็นอาหารองค์ประกอบของอาหาร (สูตร) ; เครื่องปรุงประกอบด้วย หัวกะทิกระเทียม หอม ตะไคร้ น้ำมะขามเปียกหรือลูกตะลิงปริง และพริกขี้หนูพืมา ; http://rak.m-culture.go.th/cultural_rootso2/web/search.php

- ภาษาถิ่น

ภาษาไทยถิ่นใต้ หรือ ภาษาตามพร (อังกฤษ : Dambo) เป็นภาษาถิ่นที่ใช้ในภาคใต้ของประเทศไทย นับแต่จังหวัดชุมพรลงไปถึงชายแดนประเทศมาเลเซียรวม ๑๔ จังหวัด และบางส่วนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อีกทั้งบางหมู่บ้าน ในรัฐกลันตัน รัฐปะลิส รัฐเกอดะฮ์ (ไทรบุรี) รัฐเปรัก และรัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย รวมถึงบางหมู่บ้านในเขตตะนาวศรี ทางตอนใต้ของประเทศพม่าด้วย ภาษาไทยถิ่นใต้ มีเพียงภาษาพูดเท่านั้น ไม่มีตัวอักษรเขียนเฉพาะ

สำเนียงย่อย ภาษาไทยถิ่นใต้ แยกออกเป็น ๓ กลุ่มหลัก คือ ภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันออก (ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงนครศรีธรรมราช ถือเป็นกลุ่มย่อยในภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันออก), ภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันตก และ ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงตากใบ (เจ๊ะเห)

ภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันตก ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นใต้ที่พูดอยู่บริเวณพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต ระนอง สุราษฎร์ธานี และชุมพร ภาษาไทยถิ่นใต้ที่พูดอยู่บริเวณพื้นที่จังหวัดเหล่านี้ จะมีลักษณะเด่นที่คล้ายคลึงกัน เช่น ออกเสียงคำว่า แตก เป็น แตะ , ดอกไม้ เป็น เตาะไม้ , สามแยก เป็นสามแยะ ฯลฯ รวมถึงภาษาไทยถิ่นใต้ในเขตอำเภอขนอม นครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเทือกเขานครศรีธรรมราช (เขาหลวง) และ ในกลุ่มอำเภอฉวาง พิปูน ถ้ำพรรณรา และทุ่งสง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของเทือกเขานครศรีธรรมราช (เขาหลวง) ก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ส่วนจังหวัดชุมพร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี แม้จะตั้งอยู่ฝั่งทะเลตะวันออก แต่สำเนียงภาษา ก็ถือเป็นกลุ่มเดียวกับจังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต คือ ออกเสียงตัวสะกด ก.ไก่ ไม่ได้

ภาษาทองแดง เดิมเป็นอีกชื่อของภาษาไทยถิ่นใต้ เป็นชื่อที่แปลมาจากชื่อเดิมคือ "ภาษาตามพร" สันนิษฐานว่า การตั้งชื่อนี้มาจากชื่อของอาณาจักรตามพรลิงก์ (ตาม-พระลิง) ซึ่งคำว่าตามพร (-) แปลว่า ทองแดง (สันสกฤต : Tambra ตามพร , บาลี: Tamba ตามพ) แต่ในปัจจุบัน คำว่าภาษาทองแดง จะหมายถึง ผู้ที่มีภาษาแม่เป็นภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อพูดภาษาไทยมาตรฐานแล้ว สำเนียงจะไม่ชัด กล่าวคือ มีสำเนียงของ ภาษาไทยถิ่นใต้ หรือใช้คำศัพท์ที่มีอยู่เฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้ มาปะปนอยู่กับภาษาไทยมาตรฐาน ชาวใต้จะเรียกอาการนี้ว่า แผลงทองแดง (ทองแดงหล่น) ตัวอย่างเช่น การออกเสียงอักษร ฮ. แทนเสียง ง., การออกเสียง คว , ขวแทนเสียง ฟ.. ผ. (การจับผิดว่า ชาวใต้คนหนึ่งคนใด"แผลงทองแดง" หรือพูดไม่ได้สำเนียงมาตรฐาน ชาวใต้ถือเป็นการดูแคลน จะอนุญาตให้จับผิดได้ เฉพาะชาวใต้ด้วยกัน หรือเป็นคนที่สนิทสนมเท่านั้น) ปัจจุบันผู้ที่พูดภาษาใต้ไม่ชัด หรือออกสำเนียงใต้ไม่ชัดเจนก็เรียกว่าแผลงทองแดงเช่นกัน

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ภาษาไทยถิ่นใต้>

คำว่า "พะงัน " สันนิษฐานมาจากคำว่า "พะ" แปลว่า พบ กับคำว่า "งัน" หมายถึงหาดทรายที่มองเห็นได้เวลาน้ำลด สมัยรัชกาลที่ ๕ พะงันเป็นเมืองๆ หนึ่ง ขึ้นอยู่กับเมืองไชยา พระยาวชิรธรราช (ข้า ศรียาภัย) เจ้าเมืองไชยา ได้ส่งหลวงสมุทศิริมาเป็นเจ้าเมืองเกาะพะงัน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์ได้เสด็จประพาสอำเภอเกาะพะงัน จำนวน ๑๔ ครั้ง และทรงจารึกพระอักษร "จปร รศ. ๑๐๘" ไว้ที่น้ำตกธารเสด็จ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอเกาะพะงันในปัจจุบัน

๔. สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

(๑) น้ำมันมะพร้าว

สถานที่จัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์มะพร้าวอินทรีย์-จีไอ (น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น) วิสาหกิจชุมชนน้ำมันมะพร้าวเกาะพะงัน บ้านเลขที่ ๔๙ หมู่ ๔ บ้านค่าย ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๒๘๔๐ ติดต่อ : นายสฤกษ์ โชติช่วง โทร : ๐๘๙-๕๘๓-๑๕๑๓

(๒) ผลิตภัณฑ์เสวียนหม้อ

สถานที่จัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์เสวียนหม้อ (สินค้า OTO) บ้านเลขที่ ๔๔/๑ หมู่ที่ ๓ บ้านเหนือ ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๒๘๐๐ ติดต่อ : นางสาวจินทนา พูลศรี โทร : ๐๙๕-๖๙๑-๗๔๙๒

(๓) น้ำผึ้งโพรง

สถานที่จำหน่าย น้ำผึ้งโพรง (วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง) เลขที่ ๔๙/๕ หมู่ที่ ๒ บ้านนอก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๒๘๐๐ ติดต่อ : นายไพรัช โชติช่วง โทร : ๐๘๙-๒๒๑-๒๖๗๘

